

Määräys
Päivämäärä 15.1.2010

SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOKKEEN MÄÄRÄYKSET JA OHJEET

Ylioppilastutkintolautakunnan suomi toisena kielenä -kokeen määräykset ja ohjeet sisältävät *ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin ja ylioppilastutkinnosta annettuun asetukseen perustuvaa tekstiä*, lautakunnan määräyksiä ja lautakunnan ohjeita, jotka tekstissä erottuvat toisistaan kirjasinlajin tai kirjasintyylin perusteella.

Tekstissä olevat pykälämerkinnät viittaavat lukiolakiin (766/2004), ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin (672/2005) ja ylioppilastutkinnosta annettuun asetukseen (915/2005), ellei toisin ilmoiteta.

Määräykset ja ohjeet koskevat ensimmäisen kerran kevään 2011 ylioppilastutkinnon toimeenpanoa.

SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEISTÄ SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOKEESTA.....	1
2. KIELITAITOKÄSITYS JA SUOMI TOISENA KIELENÄ -OPETUKSEN TAVOITETASO YLIOPIILASTUTKINNOSSA	2
3. SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOKEEN RAKENNE.....	3
4. SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOKEEN JÄRJESTÄMINEN	3
4.1 Yleistä kokeen järjestämisestä.....	3
4.1.1 Koepaperit	4
4.1.2 Kirjoitusvälineet	5
4.2 Suomi toisena kielenä -kokeen arvostelu.....	5
4.2.1 Valmistava arvostelu	5
4.2.2 Lopullinen arvosana	6
4.3 Koesuoritusten lähettäminen lautakunnalle	6
5. SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOKEEN TEHTÄVÄTYYPIT	7
5.1. Avoimet kysymykset	7
Arvostelu	7
5.2. Lyhyt viestinnällinen tehtävä	8
Arvostelu ja pistevähennykset.....	8
5.2.1. Kommentti.....	9
5.2.2. Dialogin täydennys.....	10
Arvostelu	10
5.2.3. Muu lyhyt viesti	10
5.3. Produktiivinen aukkotehtävä tai monivalinta-aukkotehtävä.....	11
5.3.1. Produktiivinen aukkotehtävä.....	11
Arvostelu	11
5.3.2. Monivalinta-aukkotehtävä.....	12
Arvostelu	12
5.4 Kirjoitelma	12
5.4.1 Arvostelussa käytettävät pisteet	13
5.4.2 Kirjoitelman pistevähennykset.....	14
6. KOMPENSAATIO.....	14
7. LUKU- JA KIRJOITUSHÄIRIÖ, SAIRAUUS TAI PUOLTOLAUSE.....	15
8. VIERASKIELISYYDEN HUOMIOON OTTAMINEN ARVOSTELUSSA	15
9. KOMMENTIN ARVOSTELUOHJEET	16
10. KIRJOITELMAN ARVOSTELUOHJEET	17

1. YLEISTÄ SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOEESTA

Äidinkielen koe voi olla oppimäärään suomi tai ruotsi toisena kielenä perustuva koe, jos kokelaan oma äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame tai jos kokelas on viittomakieltä äidinkielenään tai ensikielenään käyttävä. (L 672/2005, 2, 6 §) Näin myös syntymäkuuro tai varhaislapsuudessa kuuroutunut kokelas voi korvata pakollisen äidinkielen kokeen suomi/ruotsi toisena kielenä -kokeella.

Ylioppilastutkinto suoritetaan suomeksi tai ruotsiksi. (L 672/2005, 1 §) Kokelaan on suoritettava kaikki tutkintoonsa sisältyvät kokeet samalla tutkintokielellä.

Osallistumisoikeutta suomi toisena kielenä -kokeeseen ei tarvitse hakea ylioppilastutkintolautakunnalta. Ilmoittautumistietojen saavuttua lukioista lautakunta tarkistaa väestörekisteristä kokelaan osallistumisoikeuden (äidinkielen). Mikäli väestörekisterissä ilmoitetaan äidinkieleksi suomi mutta todellinen äidinkieli on jokin muu, kokelas, hänen huoltajansa tai lukion rehtori voi lähettää lautakunnalle tarkentavan selvityksen tai hakemuksen asian huomioon ottamisesta.

Suomi toisena kielenä -koe suoritetaan äidinkielen esseekokeen koepäivänä. Kokeessa ei ole kuullunymmärtämisosaa (vrt. toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten kokeet).

Kokeen nimi suomi toisena kielenä ja valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet (OPH:n määräys 27.8.2003, s. 62–67) määrittelevät sen suomen kielen osaamisen taitotason, jota kokeessa edellytetään. Kokelaalta ei siis vaadita äidinkielistä suomen kielen osaamista. Suomi toisena kielenä -koe korvaa äidinkielen kokeen ja on näin ollen aina tutkinnon pakollinen koe. Ylioppilastutkinnon hyväksytyt suorittaminen antaa yleisen korkeakoulukelpoisuuden.

Jos kokelas, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame, on osallistunut ylioppilastutkinnon äidinkielen kokeeseen mutta tullut siinä hylätyksi, hän saa halutessaan uusia hylätyn pakollisen kokeen osallistumalla suomi/ruotsi toisena kielenä -kokeeseen. (A 915/2005, 4 §)

Jos kokeeseen ilmoittautunut henkilö jää saapumatta koetilaisuuteen tai ei jätä koesuoritusta arvosteltavaksi, koe katsotaan keskeytyneeksi ja hylätyksi. (L 672/2005, 10 §) Keskeytynyttä koetta ei voi kompensoida (vrt. kohta 8).

Lautakunnan yleiset määräykset ja ohjeet sekä koekohtaiset määräykset ovat nähtävissä ja tulostettavissa lautakunnan verkkosivuilta. Sivujen osoite on www.ylioppilastutkinto.fi.

2. KIELITAITOKÄSITYS JA SUOMI TOISENA KIELENÄ -OPETUKSEN TAVOITETASO YLIOPPILASTUTKINNOSSA

Kokeessa arvioidaan, miten hyvin kokelas on saavuttanut lukion opetussuunnitelman perusteiden suomi toisena kielenä -oppimäärän tavoitteiden mukaisen kielitaidon: miten hyvin hän ymmärtää lukemaansa suomenkielistä tekstiä, hallitsee sanastoa, kielen rakenteita ja suomen kielelle tyypillisiä ilmauksia sekä pystyy tuottamaan viestinnällisiä tekstejä ja laatimaan kirjoitelman jostakin kokemuspöytänsä kuuluvasta, lukion oppimäärän aihepiireissä mainitusta tai ajankohtaisesta aiheesta.

Ylioppilastutkinnon kokeet, kuten myös suomi toisena kielenä -koe, laaditaan Lukion opetussuunnitelman perusteiden¹ pohjalta. Kielikokeiden kuten myös suomi toisena kielenä -kokeen laadinnan perusteena on Euroopan neuvoston laatimaan Eurooppalaiseen viitekehykseen² pohjautuva viestinnällinen kielitaitokäsitys, jonka mukaan kielitaitoon sisältyy sekä tietoa kielestä että sen käyttötaito. Tällaista kielitaitoa mitataan opetussuunnitelman mukaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Kokeissa arvioidaan sekä vastaanottamistaitoja (luetun ymmärtäminen) että tuottamistaitoja (rakenne ja sanasto, kirjallinen tuottaminen). Suullista tuottamista ja vuorovaikutusta ei ylioppilastutkinnon kielikokeissa arvioida. Suomi toisena kielenä -kokeessa ei myöskään arvioida kuullun ymmärtämisen taitoa. Kokeissa käsiteltävät tekstit valitaan niin, että ne liittyvät lukion opetussuunnitelman perusteiden aihekokonaisuuksiin sekä suomi toisena kielenä -oppimäärän eri aihepiireihin ja teemoihin. Osiot puolestaan laaditaan niin, että ne mittaavat mahdollisimman kattavasti erilaisia viestintätoimintoja.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on asetettu erilaajuisille kielten oppimäärille tavoitetasot. Opetussuunnitelman perusteiden kuvausasteikko on suomalainen sovellus taitotasosta, jotka esitellään Eurooppalaisessa viitekehyksessä. Seuraava taulukko on muokattu vuonna 2003 ilmestyneiden ja vuonna 2005 voimaan tulleiden Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

Suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitetasot Lukion opetussuunnitelman perusteiden (2003) mukaan

Kuullun ymmärtäminen*	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen	Puhuminen*
B2.2	B2.2	B2.1	ei erikseen määriteltyä tasoa, yleistaitotaso B2.2

* Näitä osaitaitoja ei mitata ylioppilastutkinnon suomi toisena kielenä -kokeessa.

¹ Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003. Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet. Opetushallituksen määräys 33/011/2003.

² Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Published by arrangement with the Council of Europe 2001. Eurooppalainen viitekehys. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. Suomentaneet Irma Huttunen ja Hanna Jaakkola 2003.

3. SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOEEN RAKENNE

Suomi toisena kielenä -koe muodostuu neljästä osasta, joista ensimmäisessä mitataan ensisijaisesti luetun ymmärtämisen taitoa, toisessa luetun ymmärtämistä ja vuorovaikutuksellista tuottamista, kolmannessa sanaston ja rakenteiden hallintaa ja neljännessä kirjallisen tuottamisen taitoa.

Luetun ymmärtämisen osakokeessa mitataan kokelaan kykyä ymmärtää kirjoitettua kieltä ja vastata lukemansa perusteella erilaisiin tehtäviin, jotka edellyttävät tekstin tuottamista kohdekielellä. Luettavat tekstit edustavat eri tekstilajeja ja vaihtelevat pituudeltaan. Tehtävissä mitataan esimerkiksi pohjatekstin pääajatuksen tai tärkeiden yksityiskohtien ymmärtämistä, päätelmien tekemistä luetusta sekä yksittäisten ilmausten ymmärtämistä ja tulkintaa. Luettavat tekstit, jotka usein ovat laajemman tekstin katkelmia, edustavat eri tekstilajeja. Osakoe muodostuu avoimista kysymyksistä.

Luetun ymmärtämisen ja vuorovaikutuksellisen tuottamisen osakokeessa mitataan opiskelijan viestintätaitoja eli sitä, miten kokelas pystyy reagoimaan toisen osapuolen viestiin/viesteihin ja ottamaan huomioon sen piirteet ja edellytykset omassa viestissään / omissa viesteissään. Luettaviin teksteihin liittyvät viestit ovat esimerkiksi kommentteja pohjatekstiin liittyvästä aiheesta, sähköpostiviestejä tai muita arkielämän viestejä tai dialogin täydennyksiä.

Sanaston ja rakenteiden hallinnan osakokeessa mitataan kyseisten kielen osa-alueiden hallintaa. Osakoe muodostuu monivalinta-aukkotehtävästä tai produktiivisista aukkotehtävistä. Monivalinta-aukkotehtävä mittaa luetun ymmärtämisen lisäksi lauseiden, rakenteiden ja sanaston hallintaa. Produktiivinen aukkotehtävä mittaa tekstin ymmärtämistä sekä keskeisten sanojen, sanontojen ja rakenteiden käyttöä.

Kirjallisen tuottamisen osakokeessa arvioidaan opiskelijan kykyä tuottaa itsenäisesti tekstiä ja ilmaista suomeksi ajatuksiaan lukion suomi toisena kielenä -oppimäärän aihepiireihin ja lukion eheyttäviin aihekokonaisuuksiin liittyvistä teemoista. Kirjoitelmassa arvioidaan myös kokelaan taitoa ottaa huomioon eri viestintätilanteiden vaatimuksia.

4. SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOEEN JÄRJESTÄMINEN

4.1 Yleistä kokeen järjestämisestä

Suomi toisena kielenä -koe suoritetaan äidinkielen esseekokeen koepäivänä. Lautakunta lähettää ilmoittamansa aikataulun mukaisesti lukioille niiden tilaamat tehtävävihkot ja optiset vastauslomakkeet.

Kokeiden suorittamiseksi tarvittavat ohjeet ovat tehtävävihkossa.

Koe katsotaan kokelaan osalta päättyneeksi, kun hän on luovuttanut vastauspaperinsa kokeen valvojalle, vaikkei kuuden tunnin koeaika olisi vielä päättynyt. Kokelas ei saa poistua koetilaisuudesta ennen klo 12:ta.

Suoritusten luonnosteluun käytetyt paperit on yliviihittava. Niitä ei lähetetä lautakuntaan, mutta mahdollisten kyselyjen varalta niitä on hyvä säilyttää lukiossa vuoden ajan.

Opettaja ei saa suorituksia vastaanottaessaan antaa minkäänlaisia ohjeita tehtävien suorittamisesta tai tarkistaa, onko kokelas menetellyt ohjeiden mukaisesti.

4.1.1 Koepaperit

Kokelaille jaetaan optinen lomake ja konseptipapereita (A3 taitettuna) tai niiden puolikkaita, jotka lukio antaa valmiina kokelaille. **Kielikokeen vastauslomaketta ei käytetä suomi/ruotsi toisena kielenä -kokeessa.** Konseptipapereihin on jätettävä oikeaan reunaan riittävä marginaali opettajan ja sensorin merkintöjä varten. Kokelas ei koetilaisuudessa saa repiä eikä taittaa papereita. Suoritusten luonnosteluun käytetyt paperit on yliviihittava.

Kokeen eri osat (esim. kirjoitelma ja lyhyt viestinnällinen tehtävä) kirjoitetaan kukin eri paperille.

Kokeen valvojan on hyvä muistuttaa, että oma nimi ja kokelasnumero sekä lukion nimi ja numero tulee kirjoittaa jokaiseen vastauksia sisältävään paperiin nimitiedoille varattuihin kohtiin.

Optisen vastauslomakkeen täyttöohjeita tulee ehdottomasti noudattaa. **Vastauslomakkeita ei kokeen päätyttyä saa luovuttaa tai edes näyttää kokelaille. Kokelas tai opettaja ei saa kokeen päätyttyä tehdä minkäänlaisia korjauksia tai lisäyksiä** (esimerkiksi mustata ympyröitä) **vastauksiin** (optisen vastauslomakkeen kenttä IV). Opettaja on kuitenkin velvollinen korjaamaan ja täydentämään virheelliset tunnistetiedot (kentät I–III).

Kaikissa lautakunnalle lähetettävissä koesuorituksissa (myös optisissa vastauslomakkeissa) tulee olla lukion nimi painettuna tai leimattuna, lukion ja kokelaan numero sekä kokelaan nimikirjoitus ja täydellinen nimi. Kielikokeiden optisiin vastauslomakkeisiin tulee merkitä tunnistetiedot myös mustaamalla asianomaiset ympyrät, joiden avulla optinen lukija tallentaa tiedot ylioppilastutkintorekisteriin. Kokeen nimi, joka mustataan optiseen vastauslomakkeeseen, on ilmoitettu tehtävävihkon kannessa.

4.1.2 Kirjoitusvälineet

Koesuoritukset on kirjoitettava selvästi, siististi ja yksiselitteisesti lyijykynällä. Kynän jälki ei saa olla liian himmeä; sopiva lyijykynä on HB tai 2. Samoin kuulakynän jäljen on oltava yhtenäinen ja tahraamaton. Huonon käsialan perusteella ei koesuorituksia hylätä, mutta epäselvä kirjoitus tulkitaan huonoimman vaihtoehdon mukaan (esim. alkukirjaimissa ja taivutuspäätteissä). Pelkkiä isoja kirjaimia ("tikkukirjaimia") ei näin ollen pidä käyttää.

Suomi toisena kielenä -kokeen kirjoitelmaa ei tarvitse kirjoittaa puhtaaksi muste- tai kuulakynällä, kuten äidinkielen esseekoe kirjoitetaan.

4.2 Suomi toisena kielenä -kokeen arvostelu

4.2.1 Valmistava arvostelu

Suoritukset tarkastaa ja arvostelee valmistavasti lukion suomi toisena kielenä -opettaja tai äidinkielen opettaja (L 672/2005, 8 §). Kaikki suomi toisena kielenä -kokeen suoritukset on arvosteltava valmistavasti lukiossa, vaikka oppilaitoksessa ei olisikaan suomi toisena kielenä -opettajaa.

Arvostelussa noudatetaan kohdissa 5, 9 ja 10 annettuja pisteitysohjeita. Tehtävävihkossa mainitaan, mitä pisteitystä kussakin osakokeessa käytetään. Opettaja merkitsee kunkin tehtävän painottamattoman pistemäärän sekä suoritukseen että arvostelulomakkeeseen. Puolia pisteitä ei käytetä. Tehtävävihkon lopussa ilmoitetaan kokeen enimmäispistemäärä ja kokeen eri osien painotukset (esim. | x 3) sekä sarake, johon pistemäärä arvostelulomakkeessa merkitään. Pistemäärät painotetaan vasta lautakunnassa.

Opettaja osoittaa virheet alleviivauksin tai marginaaliin tehdyin merkinnöin.

Arvostelumerkintöjen tekemiseen on käytettävä sellaista punakynää, joka jättää selvän ja pysyvän jäljen. Tällaisia ovat esimerkiksi punaiset kuulakynät, mutta eivät tavalliset punaiset puiset värikynät. Punainen väri on varattu opettajan merkintöjä varten, lautakunnan tarkastajat käyttävät muita värejä. Tällä tavoin on jälkikäteen todettavissa, kuka on tehnyt minkin merkinnän.

Puuttuva suoritus tai suoritus, jota ei ole mahdollista arvostella, on 0 pisteen arvoinen.

Jos kokelas on jättänyt suorituksen useammasta kuin vaadituista tehtävistä, näistä suorituksista otetaan lopullisessa arvostelussa huomioon pienimmän pistemäärän yhteensä saavat suoritukset. Opettaja arvostelee valmistavasti kaikki suoritukset ja merkitsee niiden pistemäärät koesuoritukseen sekä pienimmän pistemäärän arvostelulomakkeeseen. Kokeen muodostavat tehtävät valitsee lautakunta.

Jos kokelas jättää samaan tehtävään useamman kuin yhden vastauksen, tehtävä arvostellaan pienimmän pistemäärän antavan vastauksen mukaan.

Lukion tulee säilyttää tiedot kaikista opettajien antamista pistemääristä tutkintotulosten valmistumiseen saakka.

4.2.2 Lopullinen arvosana

Kokeen arvosana määräytyy lopullisessa, suhteellisessa arvostelussa kokeen kaikkien osien yhteispistemäärän mukaan. Pistemäärät ovat seuraavat: luetun ymmärtämisen osakoe (painotettuna) enintään 60 pistettä, sanaston ja rakenteiden hallinnan osakoe 50 ja kirjoitelma 99 pistettä. Kokeen painotettu enimmäispistemäärä on 209 pistettä.

Koesuoritukset tarkastaa ja arvostelee lopullisesti ylioppilastutkintolautakunta. (L 672/2005, 8 §) Lautakunnan sensorit arvostelevat kaikki suoritukset ja antavat niistä pistemäärän ainejaoksessa yhteisesti päätettyjen arvostelukriteerien mukaisesti. Arvosanojen pisterajat lautakunta päättää sitten, kun arvostelutyö on saatu päätökseen, kullakin tutkintokerralla erikseen. Eri arvosanojen suhteelliset osuudet lautakunta pyrkii pitämään perättäisinä vuosina jokseenkin samoina.

Ylioppilastutkintolautakunnan päätökseen, jolla koesuoritus on arvosteltu, ei saa hakea muutosta valittamalla. (L 672/2005, 13 §) (Vrt. Tarkistusarvostelu, Yleiset määräykset ja ohjeet kohta 1.5.9.)

4.3 Koesuoritusten lähettäminen lautakunnalle

Kaikki koesuoritukset on lähetettävä lautakunnan edellyttämässä määräajassa. Arvostelulomakkeet on täytettävä huolellisesti. Lomakkeeseen on merkittävä kullekin kokelaalle jokaisen tehtävän painottamaton pistemäärä. Arvostelulomakkeen liitteeseen on merkittävä käytetyt oppikirjat, päiväys sekä opettajan allekirjoitus, nimen selvennös, virka-asema ja oppiarvo.

Kaikissa lautakunnalle lähetettävissä koesuorituksissa tulee olla lukion nimi painettuna tai leimattuna, lukion ja kokelaan numero sekä kokelaan nimikirjoitus ja täydellinen nimi. Optisiin vastauslomakkeisiin tulee merkitä tunnistetiedot myös mustaamalla asianomaiset ympyrät, joiden avulla optinen lukija tallentaa tiedot ylioppilastutkintorekisteriin.

Suomi toisena kielenä -kokeen suoritukset lähetetään eri kuoressa kuin äidinkielen suoritukset. **Optiset lomakkeet pakataan eri kuoreen** kuin produktiiviset tuotokset ja arvostelulomake. Kukin osakoe järjestetään omaksi nipukseen kokelasnumerojärjestykseen. (Ks. tarkemmin rehtorin muistilista. Muistilista lähetetään jokaista tutkintokertaa varten erikseen.) Kuoren on oltava riittävän suuri ja kestävä. Kuorta ei saa liimata kiinni. Kuoreen merkitään kokeen nimi sekä lukion nimi ja numero suurella, selvällä käsialalla.

5. SUOMI TOISENA KIELENÄ -KOKEEN TEHTÄVÄTYYPIT

Kokeessa ovat mahdollisia seuraavat tehtävätyypit:

- avoimet kysymykset lukion opetuskielellä,
- lyhyt viestinnällinen tehtävä (kommentti, dialogin täydennys tai muu lyhyt viesti),
- monivalinta-aukkotehtävä tai produktiivinen aukkotehtävä,
- kirjoitelma.

5.1. Avoimet kysymykset

Avoimet kysymykset mittaavat kokelaan kykyä ymmärtää, tulkita ja tuottaa tekstiä. Kysymyksiä voi olla 5–10 (a–j). Kysymyksiin annettavien produktiivisten vastausten on oltava tekstin sisältöä tulkitsevia ja tehtävänannon mukaisesti suomi toisena kielenä -kokeessa noin 10–40 sanan pituisia. Kysymykset eivät välttämättä liity vain johonkin tiettyyn tekstikohtaan tai kappaleeseen, vaan ne voivat testata myös tekstin kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Jokin kysymys saattaa edellyttää henkilökohtaista tulkintaa tai kannanottoa.

Luettavat tekstit, jotka usein ovat laajemman tekstin katkelmia, edustavat eri tekstilajeja. Ne voivat olla sanoma- tai aikakauslehtitekstejä (esim. artikkeleita, raportteja, uutisia, kolumneja, yleisönosastokirjoituksia tai muita mielipidetekstejä, ilmoituksia, mainoksia, sarjakuvia, tilastoja, tutkimusreferaatteja), kaunokirjallisia tekstejä (esim. novelleja, runoja, romaani- tai näytelmäkatkelmia), tieto(kirja)tekstejä (artikkeleita, esseitä, kuvioita, kaavioita), erilaisia verkkotekstejä (esim. blogitekstejä, tiedotteita, raportteja, artikkeleita) tai näiden yhdistelmiä.

Produktiiviset vastaukset kirjoitetaan erilliselle konseptipaperille, ei kielikokeiden valmiiksi painetulle vastauslomakkeelle.

Arvostelu

Vastausten tulee olla itsenäisiä ja luontevia vastauksia annettuihin kysymyksiin. Vastausten arvostelussa otetaan huomioon niiden kattavuus, viestivyyt, sujuvuus, oikeakielisyys ja itsenäisyys. Tekstin laajempi sanasanainen kopiointi alentaa huomattavasti vastauksen arvoa.

Pisteitysasteikko on 5–0 sen mukaan kuin tehtävän ohjeessa, asianomaisen kysymyksen kohdalla tai vihkon lopussa ilmoitetaan.

Produktiiviset vastaukset arvostellaan seuraavin kriteerein:

Asteikko 5-0

- sisällöltään kattava, ja viesti välittyy erittäin hyvin, 5 p.
- sisällöltään hyvä ja viesti välittyy hyvin, 4 p.
- sisällöltään puutteellinen tai väärää informaatiota sisältävä vastaus, viesti välittyy jokseenkin hyvin, 3-2 p.
- sisällöltään hyvin puutteellinen (vain vaikeasti ymmärrettävä tai harhaan johtava) vastaus, viesti välittyy heikosti 1 p.
- täysin väärä, käsittämätön tai puuttuva vastaus, viesti ei välity 0 p.

Eri vastauksista saadut pisteet lasketaan yhteen ja tehdään kieliasusta johtuvat pistevähennykset kaikkien produktiivisten vastausten yhteen lasketusta yhteispistemäärästä seuraavasti:

- kielellisesti hyvä, joitakin kielivirheitä, vähennys 1 p.
- kielellisesti kohtalainen, runsaammin kielivirheitä, vähennys 3 p.
- kieli vaikeuttaa ymmärtämistä huomattavasti, paljon kielivirheitä, vähennys 5 p.

Jos vastaus on selvästi pitempi kuin ohjeessa ilmoitetaan, pistemäärää saatetaan vähentää.

Opettaja merkitsee vastauspaperiin sekä yksittäisten osioiden pisteet että niiden yhteenlasketut pisteet, kieliasusta johtuvan pistevähennyksen ja kokonaispistemäärän. Arvostelulomakkeen sarakkeeseen merkitään vain yhteispisteet. Tehtävävihkon pisteityssivulla on ohje arvostelulomakkeen täyttämistä. Tehtävistä merkitään painottamattomat pistemäärät. Pistemäärät painotetaan vasta lautakunnassa tehtävävihkossa ilmoitetun painokertoimen mukaisesti.

5.2. Lyhyt viestinnällinen tehtävä

Lyhyiden viestinnällisten tehtävien ensisijainen tavoite on viestinnällinen eli se, miten kokelas pystyy reagoimaan toisen osapuolen viestiin ja ottamaan huomioon sen piirteet ja edellytykset omassa viestinnässään. Lyhyt viestinnällinen tehtävä sisältää yhden seuraavista: kommentti, dialogin täydennys tai muu lyhyt viesti.

Lyhyt viestinnällinen tehtävä kirjoitetaan erilliselle konseptipaperille. Sen pituus on noin 50-100 sanaa. Vastaus kirjoitetaan tehtävävihkossa olevien ohjeiden mukaisesti.

Arvostelu ja pistevähennykset

Lyhyt viestinnällinen tehtävä arvostellaan kokonaisuutena asteikolla 10-0. Kommentti arvostellaan kohdassa 9 olevan arvostelutaulukon mukaisesti ottaen huomioon kommentin argumentit ja niiden perustelut sekä luettavuus ja kielellinen tarkkuus. Muut lyhyet viestinnälliset tehtävät arvostellaan kohdassa 5.2.2 olevan ohjeen mukaisesti.

Opettajan tulee lyhyesti (esim. plus- ja miinusmerkkejä käyttäen) osoittaa lyhyen viestinnällisen tehtävän ansiot ja puutteet. Halutessaan opettaja voi perustella antamaansa pistemäärää käyttäen esimerkiksi arvosteluohjeen ilmauksia (ks. kohta 9).

Lyhyestä viestinnällisestä tehtävästä annettu pistemäärä painotetaan vasta lautakunnassa tehtävävihkossa ilmoitetun painokertoimen mukaisesti.

Kokelas merkitsee itse lyhyen viestinnällisen tehtävän loppuun sen sanamäärän. Jos merkintä puuttuu, opettajan tulee laskea sanamäärä.

Jos tuotos ei liiallisen pituutensa vuoksi vastaa tehtävänantoa, pistemäärää alennetaan.

Opettaja arvostelee ylipitkänkin lyhyen viestinnällisen tehtävän ensiksi normaalin arvostelutaulukon (ks. kohta 9) mukaisesti ja vähentää sitten pisteitä seuraavasti:

ylitys	pistevähennys
alle 10 %	ei pistevähennystä
10–25 %	vähennetään 1 p.
26–50 %	vähennetään 2 p.
51–75 %	vähennetään 3 p.
76–100 %	vähennetään 4 p.

Pistevähennys perustellaan selvästi kokelaan paperiin.

Esim. 7 p. – 1 p. (ylipitkä) = 6 p.

5.2.1. Kommentti

Kommentti on omin sanoin kirjoitettu näkemys pohjatekstissä esitetystä asiasta tai kannanotto siihen. Kommentissa kokelas tuo perustellen esiin näkemyksensä pyydetyistä asiasta. Kommentti voi tehtävänannon mukaan kohdistua koko pohjatekstin aiheeseen tai johonkin sen yksityiskohtaan. Kommentissa on kiinnitettävä huomiota siihen, että sen argumentaatorakenne on selkeä ja johdonmukainen. Väitteet on perusteltava. Kommentti kohdistetaan tehtävänannossa mainitun näkökulman mukaisesti, ja siinä huomioidaan viestintätilanne ja kohderyhmä sekä kielen että tekstirakenteen osalta.

Kommentti on 50–100 sanaa pitkä. Sitä ei tarvitse otsikoida. Se kirjoitetaan selkeällä käsialalla erilliselle konseptipaperille. Kokelas merkitsee itse kommentin loppuun sen sanamäärän. Jos merkintä puuttuu, opettajan tulee laskea sanamäärä. Kommentti arvostellaan kohdassa 9 esitettyjen kriteerien mukaisesti.

5.2.2. Dialogin täydennys

Dialogin täydennyksen tavoitteena on tuottaa dialogi, jossa toteutuvat tehtävänannon viestinnälliset tavoitteet. Dialogi voi liittyä arjen puhetilanteisiin ja koostua esimerkiksi useasta teksti- tai verkkoviestistä. Kokelaan on mukautettava viestinsä tehtävänannossa mainittuun tilanteeseen ja kyseiselle keskustelukumppanille tai vastaanottajalle. Kokelas kirjoittaa dialogiin siitä puuttuvat osuudet siten, että niistä muodostuu selkeä ja viestinnällinen kokonaisuus yhdessä valmiiksi annettujen dialoginosien kanssa.

Viestin muodollisuusaste määräytyy tehtävänannon ja viestintätilanteen mukaan. Tehtävässä saatetaan siis edellyttää kielen eri rekisterien (esim. kirjoitetun puhekielen) käyttöä.

Arvioinnissa huomiota kiinnitetään viestin aloitukseen, sisällön muotoiluun ja lopetukseen. Viestiä arviotaessa huomio kiinnittyy myös luetun ymmärtämiseen ja kirjoittamiseen, mutta niitä arvioidaan suhteessa tehtävän toteutuneeseen viestinnällisyyteen.

Tehtävänannossa määrätään suorituksen pituus. Dialogin täydennykset kirjoitetaan selkeällä käsialalla erilliselle konseptipaperille siinä järjestyksessä kuin ne esiintyvät dialogissa. Jokaisen täydennyksen eteen merkitään myös sen järjestystä ilmaiseva numero tai kirjain.

Arvostelu

Maksimipistemäärä on 10 pistettä.

10–9	Viestii erittäin luontevasti ja tilanteenmukaisesti.
8–7	Viestii luontevasti ja tilanteenmukaisesti.
6–5	Viestii melko luontevasti ja tilanteenmukaisesti.
4–3	Viesti välittyy tyydyttävästi, ja tilanne on otettu jossakin määrin huomioon.
2–1	Viesti välittyy heikosti, eikä tilannetta ei ole otettu riittävästi huomioon.
0	Viesti ei välity, eikä tilannetta ole otettu lainkaan huomioon.

5.2.3. Muu lyhyt viesti

Muu lyhyt viesti -tehtävän tavoitteena on tuottaa viesti, jossa toteutuvat tehtävänannon viestinnälliset tavoitteet. Viesti voi olla sähköpostiviesti tai muu arkielämän viesti. Lyhyitä viestejä voi olla yksi tai useampia. Viestien tulee tehtävänannon mukaisesti välittää kirjoittajan vastaus, kommentti, näkemys tms.

Kokelaan on mukautettava viestinsä tehtävänannossa mainittuun tilanteeseen ja kyseiselle vastaanottajalle. Tehtävänannossa määritellään viestin muodollisuusaste. Tehtävässä saatetaan siis edellyttää kielen eri rekisterien (esim. puhekielen) käyttöä.

Arvioinnissa huomiota kiinnitetään viestin aloitukseen, sisällön muotoiluun ja lopetukseen. Viestiä arvioitaessa huomio kiinnittyy myös luetun ymmärtämiseen ja kirjoittamiseen, mutta niitä arvioidaan suhteessa tehtävän toteutuneeseen viestinnällisyyteen.

Tehtävänannossa määrätään suorituksen pituus. Viesti kirjoitetaan selkeällä käsialalla erilliselle konseptipaperille.

Pisteitys tehdään kuten kohdassa 5.2.2 dialogin täydennys.

5.3. Produktiivinen aukkotehtävä tai monivalinta-aukkotehtävä

5.3.1. Produktiivinen aukkotehtävä

Produktiivinen aukkotehtävä mittaa tekstin ymmärtämistä sekä keskeisten sanojen, sanontojen ja rakenteiden käyttöä. Tehtävän pohjana on yksi tai useampi lyhyt yhtenäinen teksti, jossa on aukkoja. Aukkoon voi sopia esimerkiksi annetun sanan perusmuoto, taivutusmuoto, idiomi, johdos tai yhdyssana. Kokelaan on teksti- ja lauseyhteyden ja mahdollisen reunavihjeen avulla ratkaistava, mikä sanamuoto, sana tai lause aukkoon sopii, ja kirjoitettava se vastauspaperille. Aukkoon sopivia vaihtoehtoja voi olla useita, jolloin opiskelijan on tuotettava jokin niistä.

Vastauspaperina käytetään konseptipaperia. Paperille kirjoitetaan vain se, mitä tehtävässä vaaditaan tekstin täydentämiseksi. Vastaukset kirjoitetaan numerojärjestyksessä allekkain joka toiselle riville. Silloin kun rakenteelle on varattu kaksi tai useampia aukkoja, tulee vastauksesta ilmetä, mitkä osat kuuluvat mihinkin aukkoon (osien välissä käytetään esim. merkkejä ... tai –).

Arvostelu

Produktiivisen aukkotehtävän vastaukset arvostellaan tehtävävihkossa annettujen ohjeiden mukaisesti pistein 1–0. 1 piste edellyttää täysin oikeaa vastausta.

Opettaja merkitsee vastauspaperin marginaaliin ja arvostelulomakkeeseen painotamattomat pistemäärät tehtävävihkossa olevien ohjeiden mukaisesti. Pistemäärät painotetaan lautakunnassa tehtävävihkossa ilmoitetun painokertoimen mukaisesti.

5.3.2. Monivalinta-aukkotehtävä

Monivalinta-aukkotehtävä mittaa luetun ymmärtämisen lisäksi lauseiden, rakenteiden ja sanaston hallintaa. Aineistona on yksi tai useampi yhtenäinen teksti, josta on poistettu sanoja.

Kokelas valitsee kussakin monivalinta-aukkotehtävän kohdassa annetuista vaihtoehdoista aukkuun sen, joka parhaiten sopii teksti- ja lauseyhteyteen. Vastausvaihtoehdoja on kahdesta neljään (A,B, A,B,C tai A,B,C,D). Valittava vaihtoehto on aina kirjainkoodi, myös silloin, kun aukko jää tyhjäksi.

Kokelas mustaa lyijykynällä optisesta vastauslomakkeesta oikeaa vastausta vastaavan ympyrän. Monivalintatehtävien vastaukset merkitään optiseen vastauslomakkeeseen tehtävävihkossa olevan numeroinnin mukaan. **Lopullinen vastaus on mustattu ympyrä.** Mustaamatta jäänyt ympyrä tulkitaan vääräksi vastaukseksi.

Arvostelu

Suomi toisena kielenä -kokeen tutkintopäivänä lautakunta lähettää lukioille mahdolliset monivalintatehtävien sablonit.

Opettaja suorittaa valmistavan arvostelun käyttäen apuna lautakunnan lähettämää sablonia. Opettaja merkitsee oikeiden vastausten lukumäärän muistiinpanoihinsa ja arvostelulomakkeeseen tehtävävihkossa olevien ohjeiden mukaisesti. **Painotus tapahtuu lautakunnassa** tehtävävihkossa ilmoitetun painokertoimen mukaisesti.

5.4 Kirjoitelma

Kirjoitelma mittaa kokelaan kykyä tuottaa itsenäisesti yhtenäinen teksti annetusta aiheesta ja kykyä ilmaista ajatuksiaan suomen kielellä. Kirjoitelman on sisällöltään vastattava tehtävänantoa. Tehtävänannon mukaan kirjoitelman on pohjaututtava tai liityttävä aineistoon tai aineistoa käytetään vain virikkeenä. Tehtävänantoja on viidestä seitsemään, joista valitaan yksi. Osassa tehtävänannoista on valmis lihavoitu otsikko, osassa kokelaan tulee antaa kirjoitelmalle tehtävänannon mukainen otsikko.

Tehtävänantojen aineistot liittyvät suomi toisena kielenä -oppimäärän aihepiireihin, lukion opetussuunnitelman perusteiden aihekokonaisuuksiin. Aineistopohjaisten kirjoitelmien pohjatekstit ovat samoja tekstilajeja kuin luetun ymmärtämisen tehtävän tekstit (kohta 5.1, s. 7). Lisäksi ne voivat olla kuvia.

Tuotettavat tekstit (kirjoitelmat) ovat enimmäkseen asiatekstejä: asiaa esitteleviä tai pohtivia tietotekstejä tai kantaaottavia mielipidetekstejä tai kaunokirjallisuuden tai muunlaisen pohjatekstin erittelyjä ja tulkintoja. Tuotettavat tekstit voivat myös – tehtävänannon niin ohjatessa – olla kuvailevia tai kertovia tekstejä.

Kirjoitelman pituus on 250–300 sanaa, mikä on enemmän kuin vieraiden kielten kirjoitustehtävässä mutta vähemmän kuin äidinkielen esseessä. Sanamäärässä otetaan huomioon kaikki **erikseen kirjoitetut** sanat, merkit, lyhenteet, numerot jne. Sanamäärään ei lueta otsikkoa tai välimerkkejä. Opiskelija laskee sanamäärän ja merkitsee sen koepaperiin. Jos opiskelija ei ole merkinnyt sanamäärää, opettaja merkitsee sen.

Kirjoitelma kirjoitetaan selvällä käsialalla konseptipaperille. Sitä ei tarvitse kirjoittaa puhtaaksi muste- tai kuulakynällä kuten äidinkielen esseekoe kirjoitetaan. Kokelas merkitsee paperiin kirjoitelman otsikon ja numeron. Numeron puuttuessa opettaja lisää sen.

Kirjoitelman arvosteluohjeena käytetään kohdassa 10 olevia arvosteluohjeita. Kirjoitelmalta ei edellytetä äidinkielen esseen vaatimustasoa, mutta siinä kiinnitetään ilmaisuvarastoon ja aiheen käsittelyyn enemmän huomiota kuin vieraisissa kielissä.

5.4.1 Arvostelussa käytettävät pisteet

Opettajan tulee kirjoitelmia arvostellessaan tukeutua kohdassa 10 olevaan kriteeritaulukkoon ja käyttää seuraavia pistemääriä:

99	97	95	93	90
	87	85	83	80
	77	75	73	70
	67	65	63	60
	57	55	53	50
	47	45	43	40
		35		30
		25		20
		15		10
		5		0

Kirjoitelman pisteityksessä ei käytetä muita välipisteitä kuin 3:een, 5:een ja 7:ään päättyviä lukuja. Tarvittaessa voidaan käyttää myös alhaisia pistemääriä (35–0). 0 pistettä annetaan vain kirjoitelman täydellisestä puuttumisesta, täysin aiheen vierestä kirjoitetusta kirjoitelmasta tai kopioidusta kirjoitelmasta.

Opettaja arvostelee liian lyhyenkin kirjoitelman ensiksi normaalin taulukon mukaan ja vähentää sitten pisteitä kohdan 5.4.2 mukaisesti.

Opettajan tulee merkitä kirjoitelman pistemäärä konseptiarkin viimeisen sivun alalaitaan, jotta se ei vaikuttaisi etukäteen lautakunnan sensorin arvosteluun. Pisteet siis merkitään sekä arvostelulomakkeeseen tehtävävihkossa olevien ohjeiden mukaisesti että koesuoritukseen.

5.4.2 Kirjoitelman pistevähennykset

Opettaja arvostelee ylipitkän ja liian lyhyen kirjoitelman ensiksi normaalin arvostelutaulukon (kohta 10) mukaisesti ja vähentää sitten pisteitä. Hänen tulee merkitä vähennys kokelaan suoritukseen perusteluineen.

Huomattavan ylipitkästä kirjoitelmasta vähennetään 5–10 pistettä, kuitenkin vain jos teksti sisältää turhaa toistoa tai jos se on rakenteeltaan löyhä.

Liian lyhyestä kirjoitelmasta vähennetään 5–50 pistettä oheisen taulukon mukaan.

sanamäärä	pistevähennys
236–250 sanaa	ei pistevähennystä
221–235 sanaa	5 pistettä
206–220 sanaa	10 pistettä
191–205 sanaa	15 pistettä
176–190 sanaa	20 pistettä
161–175 sanaa	25 pistettä
146–160 sanaa	30 pistettä
131–145 sanaa	35 pistettä
116–130 sanaa	40 pistettä
101–115 sanaa	45 pistettä
86–100 sanaa	50 pistettä

Jos tuotos on vain muutaman virkkeen pituinen, sitä ei voida katsoa kirjoitelmaksi ja lopullinen pistemäärä on alle 30 pistettä.

Opettaja tekee merkinnän kirjoitelman liiallisesta pituudesta tai lyhydestä ja merkitsee sanamäärän kokelaan suoritukseen.

Jos kirjoitelmasta puuttuu otsikko, pistemäärästä vähennetään 5 pistettä.

Jos kirjoitelma on pääosin esimerkiksi tehtävävihkosta kopioitu, on lopullinen pistemäärä 40–0 pistettä. Jos kirjoitelma on plagioitu tai laadittu täysin väärästä aiheesta, on pistemäärä 0 pistettä.

6. KOMPENSAATIO

Ylioppilastutkinto tulee suoritetuksi pakollisessa kokeessa annetun hylätyn arvosanan estämättä, jos arvosana ei ylioppilastutkintolautakunnan vahvistamien perusteiden mukaan estä tutkintotodistuksen antamista eikä kokelas ole kirjallisesti kieltänyt hylätyn arvosanan merkitsemistä todistukseen. (L 672/2005, 6 §) Menettelyä kutsutaan kompensatioksi.

Kompensoitavuus riippuu sekä hylätyn kokeen pistemäärästä että muiden kokeiden arvosanoista.

7. LUKU- JA KIRJOITUSHÄIRIÖ, SAIRAUS TAI PUOLTOLAUSE

Jos kokelaan koesuoritusta on heikentänyt jokin erityisen painava peruste, ylioppilastutkintolautakunta voi ottaa tämän arvostelussaan huomioon. (L 672/2005, 8 §)

Jos kokelaalla on vamma taikka luku- tai kirjoitushäiriö, hänen kokeensa voidaan järjestää poikkeavasti. Sama koskee kokelasta, joka on sairauden tai siihen rinnastettavan syyn vuoksi estynyt suorittamasta kokeita samalla tavalla kuin muut kokelaat. Ylioppilastutkintolautakunta päättää järjestelyjen käytöstä kokelaan tai hänen huoltajansa tekemän hakemuksen perusteella. (A 915/2005, 6 §)

Lautakunta on antanut erillisen määräyksen, joka koskee sairauden, vamman tai puoltolauseiden huomioon ottamista ylioppilastutkinnossa, sekä erillisen määräyksen, joka koskee luku- ja kirjoitushäiriön huomioon ottamista ylioppilastutkinnossa.

Jos kokelaan suomi toisena kielenä -kokeen suoritukseen on vaikuttanut haitallisesti suorituskyykyä heikentävä sairaus tai muu vastaava seikka, lukion tulee lähettää lautakuntaan kokelaan tai hänen huoltajansa jättämä lääkärintodistus sairaudesta tai muu asiaa selvittävä puoltolause. Lukitodistukset ja vieraskielisyyttä koskevat puoltolauseet tulee lähettää lautakuntaan ilmoittautumisen yhteydessä. Lääkärintodistukset ja puoltolauseet lähetetään lautakuntaan tutkinnon jälkeen korjaus- ja täydennyslomakkeen mukana. Niitä tai niiden kopioita ei liitetä koesuorituksiin.

Opettajat ja lautakunnan sensorit arvostelevat koesuoritukset ainekohtaisten arvosteluohjeiden mukaan ottamatta huomioon lukitodistuksia, lääkärintodistuksia tai puoltolauseita. Ne käsitellään lautakunnan erillisissä valiokunnissa.

8. VIERASKIELISYYDEN HUOMIOON OTTAMINEN ARVOSTELUSSA

Jos kokelaan äidinkieli on muu kuin se kieli, jolla hän suorittaa ylioppilastutkinnon tai erillisen kokeen, tai äidinkieli on muu kuin se kieli, jossa hän suorittaa äidinkielen kokeen tai suomi toisena kielenä -kokeen, toimitaan lautakunnan antaman vieraskielisiä kokelaita koskevan määräyksen mukaisesti. Kuten määräyksessä todetaan, lautakunta voi ottaa lisäksi huomioon muita erityisen painavia syitä, esimerkiksi sen, että kokelas on käynyt pitkään koulua ulkomailla. Vieraskieliseksi voidaan katsoa myös syntymäkuuro tai varhaislapsuudessa kuuroutunut.

Opettajat arvostelevat koesuoritukset ja merkitsevät antamansa pistemäärät koesuorituksiin ja arvostelulomakkeisiin ottamatta huomioon vieraskielisyyttä. Näin menettelevät myös lautakunnan sensorit.

Lautakunnan valiokunta, joka käsittelee vieraskielisten kokelaiden puoltolauseet, käy läpi ne tapaukset, joista on toimitettu selvityslomake lautakunnalle, ja arvioi, missä aineessa vieraskielisyydestä aiheutuva haitta voidaan ottaa huomioon.

9. KOMMENTIN ARVOSTELUOHJEET

Huom.: Sarakkeita "Argumentit ja niiden perustelut" ja "Luettavuus ja kielellinen tarkkuus" on tarkoitus käyttää kokonaisarviointissa toisiaan täydentävästi.

Yleisvaikutelma	Argumentit ja niiden perustelut	Luettavuus ja kielellinen tarkkuus
10–9 pistettä Erittäin hyvä kommentti	Kirjoittaja tuo kommentissaan hyvin esiin mielipiteensä ja esittää sille perustelut monipuolisesti.	Teksti on helppolukuinen ja looginen kokonaisuus. Kieli on moitteetonta.
8–7 pistettä Hyvä kommentti	Kirjoittaja tuo kommentissaan melko hyvin esiin mielipiteensä ja esittää sille perusteluja melko monipuolisesti.	Teksti on pääosin helppolukuista ja melko looginen kokonaisuus. Kielessä voi olla joitakin puutteita, mutta ne eivät haittaa ymmärtämistä.
6–5 pistettä Tyydyttävä kommentti	Kirjoittaja tuo kommentissaan tyydyttävästi esiin mielipiteensä ja esittää sille perusteluja jossakin määrin.	Teksti ei ole kaikilta osin helppolukuista, ja se sisältää epätarkkuuksia. Kielessä esiintyvät puutteet haittaavat ymmärtämistä.
4–3 pistettä Välttävä kommentti	Kirjoittaja tuo kommentissaan vaillinaisesti esiin mielipiteensä eikä perustele sitä.	Teksti on lähinnä yksittäisten asioiden luettelo, joka edellyttää lukijalta uudelleenjäsentelyä. Kielivirheet vaikeuttavat tuntuvasti ymmärtämistä.
2–1 pistettä Heikko kommentti	Kirjoittaja tuo kommentissaan heikosti esiin mielipiteensä, eikä kommentti sisällä perusteluja.	Teksti on lähinnä irrallisten lauseiden luettelo, jossa lukijan on itse lähes kokonaan kytkettävä asiat yhteen. Ilmaisussa on tuntuvaa epätarkkuutta. Kielivirheet vaikeuttavat suuresti ymmärtämistä.
0 pistettä Hyvin heikko kommentti tai ei kommenttia lainkaan	Kirjoittaja ei esitä kommentissaan lainkaan mielipidettä eikä perusteluja sille.	Asiasisältö on täysin väärä tai teksti hyvin sekavaa ja täynnä kielivirheitä.

10. KIRJOITELMAN ARVOSTELUOHJEET

Kirjoitelman kokonaisarvostelussa kriteerit ”viestinnällisyys”, ”tehtävänanto ja aineiston käyttö”, ”tekstin sisältö ja rakenne” sekä ”kielellinen laajuus ja tarkkuus” tukevat toisiaan täydentävästi.

PISTEET YLEISTASO	VIESTINNÄLLISYYS	TEHTÄVÄNANTO JA AINEISTON KÄYTTÖ	TEKSTIN SISÄLTÖ JA RAKENNE	KIELELLINEN LAAJUUS JA TARKKUUS
99, 97, 95, 93, 90 pistettä Erittäin hyvä	Viesti välittyy erittäin selkeästi, sujuvasti, aidontuntuisesti ja vivahteikkaasti. Teksti on omintakeista ja helppolukuista.	Tehtävänanto täyttyy kaikin osin kiitettävästi. Kirjoittaja kehittää aktiivisesti pohjatekstin ajatuksia ja oivaltaa sen olennaiset merkitykset.	Aiheen käsittely on monipuolista, persoonallista ja johdonmukaista. Teksti on ehyt ja sidosteinen kokonaisuus.	Rikasta ja monipuolista kielitä, laaja sanavarasto. Kielioipin ja vaativien lauserakenteiden hallinta on erinomaista. Vain joitakin kirjoitusvirheitä tai muita erehdyksiä.
87, 85, 83, 80 pistettä Hyvä	Viesti välittyy selkeästi, sujuvasti ja luontevasti. Teksti on helppolukuista.	Tehtävänanto täyttyy hyvin. Pohjatekstin tavoite ja sisältö on ymmärretty hyvin, ja havainnot ja päätelmät ovat osuvia.	Aiheen käsittely on melko monipuolista. Tekstin rakenne on selkeä. Asiat sidostuvat toisiinsa.	Tilanteeseen sopiva mutta ei kovin monipuolinen sanasto. Melko vaihtelevia rakenteita. Kielioipin ja oikeinkirjoituksen hallinta hyvää. Vain satunnaisia virheitä.
77, 75, 73, 70 pistettä Melko hyvä	Viesti välittyy melko selkeästi. Teksti on kohtalaisen helppoa lukea.	Tehtävänantoa on pääosin noudatettu. Pohjatekstiä on käytetty pääosin tehtävänannon mukaisesti.	Sisällön aineksia on riittävästi, mutta aiheen käsittely on tavanomaista ja melko suppeaa. Jäsentely on toimiva, vaikkakaan asiat eivät aina sidostu toisiinsa.	Sanasto on tavallista, mutta pääosin tilanteeseen sopivaa. Perusrakenteet ovat hallinnassa, mutta virheitä on jonkin verran.
67, 65, 63, 60 pistettä Tyydyttävä	Viesti välittyy tyydyttävästi. Tekstiä on joissakin kohdissa vaikea lukea ja ymmärtää.	Tehtävänanto ei täyty kaikin osin. Tekstin näkökulma voi olla osittain vino. Pohjatekstiä on käytetty, mutta sitä ei ole kaikin osin oikein ymmärretty tai sitä on käytetty referoiden tai kovin yksipuolisesti.	Sisältö on rajoittunutta tai pää- ja sivuasioiden suhteet ovat vinossa. Jäsentelyssä on ongelmia. Teksti on paikoin epäsidosteista.	Sanasto on yksipuolista. Jonkin verran toistuvia virheitä perusrakenteissa.

<p>57, 55, 53, 50 pistettä Välttävä</p>	<p>Viesti välitty epäselvästi. Teksti on verrattain hankalaa luettavaa. Merkitys ei välity kaikissa kohdissa.</p>	<p>Tehtävänannon noudattamisessa on vaikeuksia: kirjoittaja on voinut tulkita tehtävänantoa osittain väärin, jättänyt pohjatekstin hyödyntämättä tai on ymmärtänyt sen suurelta osin väärin.</p>	<p>Sisällön ainekset ovat niukat. Rakenne on pirstaleinen. Asioiden väliset yhteydet ilmenevät heikosti.</p>	<p>Sanasto on suppeaa. Paljon systemaattisia virheitä.</p>
<p>47, 45, 43, 40 pistettä Heikko</p>	<p>Viesti välitty heikosti. Teksti on vaikealukuista. Merkitys jää monin paikoin epäselväksi.</p>	<p>Tehtävänanto täyttyy heikosti. Pohjatekstiä ei ole käytetty tai se on ymmärretty kokonaan väärin.</p>	<p>Sisällön ainekset ovat varsin vähäiset. Tekstikokonaisuus on hajanainen.</p>	<p>Sanasto on erittäin suppeaa tai virheellistä. Kielen hallinta on heikkoa. Monenlaisia virheitä paljon.</p>
<p>35, 30, 25, 20 pistettä Erittäin heikko</p>	<p>Kirjoittaja ei juuri pysty välittämään viestiä. Tekstiä on erittäin vaikea lukea.</p>	<p>Tuotos ei juuri liity tehtävänantoon. Suoritus on vain irrallisia lauseita tai yksittäinen kappale.</p>	<p>Sisällön ainekset ovat lähes olemattomat. Tekstissä ei ole rakennetta, eivätkä asioiden väliset yhteydet ilmene.</p>	<p>Kielen hallinta on erittäin heikkoa. Sanasto on alkeellista.</p>
<p>15, 10, 5, 0 pistettä</p>	<p>Kirjoittaja ei pysty välittämään viestiä.</p>	<p>Tehtävänantoa ei ole noudatettu tai tehtävää ei ole suoritettu. Pohjatekstiä ei ole ymmärretty tai se on kopioitu omaksi suoritukseksi.</p>	<p>Tekstissä ei ole juuri lainkaan sisältöä eikä rakennetta.</p>	<p>Ilmaisuvarasto on alkeellista. Kieli on lähes täysin virheellistä.</p>